

Słów kilka o lekcji (*Tik*)ająca bomba czasownikowa, czyli... o czasowniku prawie wszystko

Zajęcia zostały zaplanowane i przeprowadzone w klasie piątej jako odwrócona lekcja – z kilkudniowym wyprzedzeniem uczniowie otrzymali za pośrednictwem e-dziennika prezentację w Prezi, a następnie samodzielnie wykonywali ćwiczenia interaktywne znajdujące się w zasobach aplikacji LearningApps, znalezione, zgromadzone i udostępnione przez nauczyciela.

Tak przygotowani rozpoczęli lekcję. Ze względu na specyfikę klasy zastosowałam homogeniczny podział na grupy. Przebieg zajęć w całości wynika ze scenariusza. Wykorzystane programy *iMindMap6* oraz *TaskMagic* znajdują się w zasobach szkoły – choć są bardzo proste i intuicyjne niezwykle rzadko są wykorzystywane przez nauczycieli przedmiotów, a warto są zauważenia i promowania w edukacji. Pozostałe aplikacje (Kahoot, LearningApps, Plickers, generatory i skanery kodów QR, Scratch) jak wiadomo należą do bezpłatnych zasobów internetowych. Niemal wszystkie ćwiczenia i pomoce zostały przeze mnie samodzielnie przygotowane. Tylko grę w Scrachu opracowała koleżanka ucząca matematyki (gra została wykorzystana za jej zgodą). W wielu z nich, w celu podniesienia zaangażowania dzieci, wykorzystane zostały fragmenty znanych teledysków, współczesnych piosenek czy filmu animowanego. W ramach pracy domowej uczniowie otrzymali pytanie kluczowe – ich zadaniem było wymyślenie sposobu na zapamiętanie nowego materiału (ułożenie wierszyka, piosenki, zagadki itp.). Spośród pozostałych zadań dzieci mogły wybrać co najmniej jedno, a także wykonać wszystkie.

Technika świateł (metodniki), dzwoneczek i technika patyczków pochodzą z oceniania kształtującego i są stałym elementem lekcji języka polskiego z klasą, która wzięła udział w opisanych zajęciach, dlatego – o ile stanowią pomoc dydaktyczną, o tyle nie zostały szczegółowo opisane w samym przebiegu zajęć. Podobnie rzecz ma się z celami w języku ucznia oraz „nacobezu” (kryteriami szczegółowymi) do lekcji, które zazwyczaj stanowią niepotrzebną „tajemnicę” nauczycielską – tu są wpisane w rozwój procesu uczenia się dzieci, ich samodzielność i efektywność tego procesu, a ujęłam je w notatce graficznej w postaci kodów QR. Kontynuacją przeprowadzonych zajęć była lekcja na temat pisowni „nie” z czasownikami, podczas której uczniowie stworzyli notatkę podsumowującą „bombę czasownikową” z dużą ilością zaprzeczonych czasowników (w załączeniu).

Życzę Państwu nie mniej miłych wrażeń z analizy materiałów z przeprowadzonej przeze mnie lekcji i emocji nie mniejszych niż wrażenia dzieci, które ogromnie tę lekcję przeżyły krzycząc, skacząc i śpiewając.

Autorka

LEKCJA JĘZYKA POLSKIEGO DLA UCZNIÓW KLASY PIĄTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych i oceniania kształtującego

Liczba jednostek lekcyjnych: 2

<u>Metody i techniki pracy:</u>	<u>Pomoce dydaktyczne:</u>	<u>Wykorzystane narzędzia TiK:</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Odwrócona lekcja • Rozmowa kierowana • Metoda eksponująca - pokaz • Metoda programowana - praca z komputerem • Metoda ćwiczeń praktycznych • Gry dydaktyczne • Mapa pamięci • Technika świateł • Technika patyczków <p><u>Formy pracy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Praca indywidualna • Praca w parach • Praca w zespołach • Praca zbiorowa jednolita i zróżnicowana 	<ul style="list-style-type: none"> • smartfony lub tablety uczniów • smartfon nauczyciela • tablica interaktywna • pracownia mobilna • metodniki • patyczki z imionami uczniów • patyczki do gry <i>Kaboom</i> • dzwoneczek • kody QR z celami i „nacobezu” do lekcji oraz odnośnikami do witryn internetowych możliwych do wykorzystania w pracy domowej • QR-puzzle • prezentacja w Prezi • testy w <i>Kahoot</i> i <i>Plickers</i> • karty literowo-numeryczne <i>Plickers</i> • ćwiczenia w <i>LearningApps</i> i <i>TaskMagic</i> • gra w <i>Scratchu</i> • obrazki kciuków FB dla każdego ucznia • balony wypełnione karteczkami z czasownikami • notatka graficzna • kartoniki z imionami (zespoły uczniów) • dźwięk tykającej bomby 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezi • generator i skanery kodów QR • Kahoot • Scratch • LearningApps • TaskMagic • Plickers • iMindMap6 • e-klasa

Temat: (TIK)AJĄCA BOMBA CZASOWNIKOWA, CZYLI... O CZASOWNIKU PRAWIE WSZYSTKO

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą:

- odwołanie się do wiadomości i umiejętności z lat poprzednich w zakresie rozpoznawania oraz odmiany czasowników
- wykorzystanie znanych wcześniej uczniom i wykorzystywanych na zajęciach programów i aplikacji do tworzenia gier oraz ćwiczeń interaktywnych

Cele lekcji:

1. Przypomnienie i utrwalenie wiadomości o czasowniku.
2. Wprowadzenie trybów czasownika: oznajmującego, przypuszczającego, rozkazującego

Cele sformułowane w języku ucznia:

1. Sprawdzisz, czy pamiętasz, co to jest czasownik.
2. Przypomnisz sobie, jak odmieniają się czasowniki.
3. Dowiesz się, czym są tryby czasownika.
4. Poćwiczysz rozpoznawanie trybów: oznajmującego, przypuszczającego i rozkazującego.

„Nacobezu”:

Będę zwracać uwagę, czy:

- wiesz, co to jest czasownik;
- odróżniasz formę osobową czasownika od bezokolicznika;
- potrafisz rozpoznawać czasowniki w tekście;
- wiesz, że czasowniki odmieniają się przez czasy (teraźniejszy, przeszły, przyszły prosty i złożony); osoby, liczby i rodzaje.
- zapamiętałeś i umiesz wymienić wszystkie tryby czasownika (oznajmujący, przypuszczający i rozkazujący).
- umiesz określić tryb czasownika.

Przebieg lekcji (metody, aktywności):

1. Powitanie i czynności organizacyjne.

2. Czasowniki BYŁY, SĄ i BĘDĄ – prezentacja w Prezi.

Na ekranie wyświetlamy znaną już dzieciom (przesłaną z kilkudniowym wyprzedzeniem za pomocą e-dziennika) prezentację w Prezi zawierającą podstawowe informacje o czasowniku, będące powtórzeniem z lat poprzednich oraz wprowadzającą wiadomości o trybach czasownika.

3. Bomby balonikowe .

Zadaniem każdego ucznia jest przekłucie najbliższego mu balonu umieszczonego w różnych miejscach w klasie. Całości towarzyszy dźwięk przypominający tykanie bomby. Następnie nauczyciel losuje patyczki z imionami uczniów, którzy odpowiadają na zadane na kartce z balonika pytanie.

4. Ustalenie i zapisanie tematu lekcji.

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie kluczowe - *Co łączy bombę z czasownikiem?*. Z odpowiedzi dzieci powinny zostać wyprowadzone najważniejsze człony tematu zajęć, który finalnie należy zapisać na tablicy.

5. Quizowy zawrót głowy.

Uczniowie przy użyciu własnych urządzeń (smartfonów lub tabletów) logują się do quizu uruchomionego przez nauczyciela w aplikacji *Kahoot* i odpowiadają na pytanie dotyczące czasownika, a wynikające z prezentacji. Następnie utrwalają wiadomości o trybach w aplikacji *Plickers*.

6. Co by było gdyby, każdy uczeń poznał tryby?

W obrębie każdego zespołu uczniowie dobierają się w pary. Każda z par ma do dyspozycji komputer (mobilna pracownia komputerowa). Dzieci uruchamiają grę w *Scratchu* udostępnioną przez nauczyciela za pomocą oprogramowania e-klasa i samodzielnie ją rozgrywają, poznając pojęcie trybów, ich rodzaje i przykłady czasowników odpowiadających poszczególnym trybom. O zakończeniu gry uczniowie informują za pomocą świateł.

7. Wow! To czasownikowy szal! – utrwalanie wiadomości i umiejętności o czasownikach.

ZADANIE 1. Dzieci otrzymują kartki, które wymagają dopasowania (np. pisać-bezokolicznik, niech rysuje – tryb rozkazujący itp.). Prawidłowe zestawienie części skutkuje połączeniem kodu QR, który powinien zostać zeskanowany i odczytany przez uczniów w parach. Nagrodą za właściwie wykonane zadanie każdorazowo jest komunikat gratulacyjny zakodowany w kodzie QR (*Rewelacja!, Mucha nie siada!, Jesteście świetni!, Super! Itp.*)

ZADANIE 2. W dużej grupie uczniowie rozgrywają grę w *Kaboom!* – do zabawy potrzebujemy patyczków. Musi ich być co najmniej dwa razy więcej niż osób w grupie. Na końcach patyczków są zapisane czasowniki. Na co piątym patyczku wpisuje się „KABOOM!”. Wrzucamy wszystkie patyczki do puszek, kubeczka. Uczniowie kolejno losują patyczki i podają formy fleksyjne wylosowanego wyrazu. Jeśli odpowiedź jest prawidłowa, dziecko zostawia patyczek przy sobie, jeśli odpowiedź jest błędna - patyczek wkłada z powrotem do puszek. Jeśli wylosuje patyczek z napisem „KABOOM!”, musi oddać wszystkie swoje patyczki do puszek. Fakt, iż patyczki z wyrazami wracają do puszek powoduje, że wyrazy powtarzają się, co sprawia lepsze utrwalenie materiału. Dajemy uczniom np. 5 minut na grę. Wygrywa ten, kto po tym czasie ma najwięcej patyczków.

ZADANIE 3. Tym razem w pierwotnie utworzonych zespołach czteroosobowych dzieci ćwiczą umiejętności rozpoznawania czasowników i ich form fleksyjnych oraz trybów przygotowane w aplikacji *LearningApps*. Potem otrzymują kilka ćwiczeń opracowanych w programie *TaskMagic* i w ten sposób znów utrwalają wszystkie wiadomości i umiejętności związane z czasownikiem.

8. Nasze „nacobezu”.

Dzieci przez chwilę rozmawiają w parach o tym, co ich zdaniem muszą wiedzieć o czasowniku. Nauczyciel losuje patyczki z imionami – uczniowie podają kryteria szczegółowe („nacobezu”) do czasownika. Na koniec otrzymują notatki graficzne z kodami QR (celami lekcji w języku ucznia i „nacobezu” do zajęć) jako wklejki do zeszytu, odczytują je za pomocą skanerów, aby wyciągnąć wniosek, czy prawidłowo nazwały wszystko, co powinny pamiętać i umieć na temat czasownika.

9. Czasownikowe ku pamięci – podsumowanie

Ponownie w parach, według własnego pomysłu, dzieci – używając programu *iMindMap6* - opracowują mapę myśli dotyczącą wszystkiego, co należy zapamiętać na temat czasownika.

10. Informacja zwrotna – Facebookowy kciuk.

Dzieci otrzymują po dwie kartki: z kciukiem skierowanym w dół i kciukiem skierowanym w górę, kojarzące się z „Lubię to!”, „Nie lubię tego!” na Facebooku. Samodzielnie dokonują oceny zajęć. Na znak dany przez nauczyciela – równocześnie podnoszą swoje kartki wysoko do góry.

11. Zapisanie pracy domowej.

12. Zdanie podsumowujące – „wyjściówka”.

Na rozdanych karteczkach samoprzylepnych w dwóch różnych kolorach uczniowie dopisują zakończenia dwóch zdań podsumowujących: *Zaskoczyło mnie, że...*, *Dziś nauczyłem/nauczyłam się...*. Wychodząc z sali po dzwonku na przerwę, zostawiają przyklejone na drzwiach sali kartki.

Jak sprawdzę, czy cel został osiągnięty?

- W wyznaczonym czasie na zakończenie zajęć uczniowie w zespołach przygotowują mapę pamięci (iMindMap6), w której zbiorą wszystkie informacje o czasowniku, jakie pojawiły się podczas lekcji (definicję, formy fleksyjne, tryby)

Feedback:

- Uczniowie wyrażą swoją opinię o lekcji przez podniesienie wybranego znaku graficznego (kciuka skierowanego w dół – niezadowolenie lub kciuka skierowanego do góry – radości z udziału w lekcji)
- Zdania podsumowujące (praca indywidualna każdego ucznia): na kartkach samoprzylepnych w dwóch kolorach uczniowie dokończą zdania podane przez nauczyciela i – wychodząc z sali lekcyjnej – pozostawią je przyklejone na drzwiach.
- Na kolejnych zajęciach (temat: Pisownia „nie” z czasownikami) układają tekst dyktanda odnoszący się do lekcji, którą przeżyły formułując je z użyciem zaprzeczonych czasowników.

Kluczowe pytania dla uczniów:

- Co łączy bombę z czasownikiem?
- Jak „zatrybić” tryby czasownika? (zadane w pracy domowej)

Notatki i materiały do zeszytu uczniowskiego: notatka graficzna (wiadomości o czasowniku) z kodami QR (cele i „nacobezu”), kody QR z odnośnikami do zadania pracy domowej

Praca domowa:

Zadanie obowiązkowe: Jak „zatrybić” tryby czasownika?

Zadania do wyboru:

1. *Posłałbyś czy pościelił* łóżko przed wizytą V.I.P? (kod QR z odnośnikiem do strony internetowej poradni językowej Słownika Języka Polskiego PWN)
2. Do czego potrzebne są w języku czasowniki niewłaściwe?
3. Znajdź 5 czasowników, w których odmianie – podobnie jak w odmianie rzeczowników – zachodzą oboczności.